نشر الگو

موج ۲۰

مرحله‌ای و جامع

ویژهٔ آمادگی شرکت در امتحان‌های نهایی و نیم‌سال

دین و زندگی دوازدهم

(انسانی)

مجید فرهنگیان

- امتحان‌های درس به درس
- امتحان‌های نیم‌سال اول
- امتحان‌های نیم‌سال دوم
- امتحان‌های شبیه‌سازنهایی
- امتحان‌های نهایی اخیر
- پاسخ‌های تشریحی + کلید تصحیح

پیشگفتار

سلام خدمت همهٔ دانش‌آموزان عزیز، امیدوارم که همیشه سالم، تندرست، مهربان و موفق باشید. ممنون از اینکه این کتاب را انتخاب کردید. امیدواریم که تجربهٔ ما، شما را به نمرهٔ ۲۰ در امتحان نهایی برساند. این کتاب ۵۰ آزمون دارد (جدول زیر را ببینید):

۲۶ آزمون درس به درس + ۴ آزمون نیم‌سال اول + ۴ آزمون نیم‌سال دوم + ۶ آزمون شبه‌نهایی + ۱۰ آزمون نهایی ۱۴۰۲، ۱۴۰۳، ۱۴۰۴ و ۱۴۰۵

سرفصل	تعداد آزمون‌ها	سرفصل	تعداد آزمون‌ها	سرفصل	تعداد آزمون‌ها
درس اول	۲	درس هفتم	۲	درس دوازدهم	۲
درس دوم	۲	نیم‌سال اول	۴	درس سیزدهم	۲
درس سوم	۲	درس هشتم	۲	نیم‌سال دوم	۴
درس چهارم	۲	درس نهم	۲	جامع تألیفی (شبه‌نهایی) کل کتاب	۶
درس پنجم	۲	درس دهم	۲	جامع نهایی کل کتاب	۱۰
درس ششم	۲	درس یازدهم	۲	**تعداد کل آزمون‌ها**	**۵۰**

در تألیف آزمون‌ها، سعی کردیم که استاندارد امتحان نهایی را رعایت کنیم. در بعضی از آزمون‌ها، علاوه برمطالب مهم و سؤال‌خیز در سال‌های اخیر، از مطالب و نکاتی که تاکنون در امتحان نهایی سؤال نیامده ولی احتمال طراحی سؤال هست نیز، سؤال طراحی کرده‌ایم.

پیشنهاد: مطالعهٔ متن کتاب درسی، خیلی می‌تواند به شما کمک کند. یعنی اول به متن کتاب مسلط شوید و نکات مهم را یاد بگیرید، بعد با مطالعه آزمون‌ها، مطالبی را که یادگرفته‌اید، تثبیت کنید. نتیجهٔ تسلط به همهٔ مطالب و سؤال‌های این کتاب، کسب نمرهٔ ۲۰ در امتحان نهایی است.

ارزشیابی پایانی

۱ ارزشیابی پایانی نوبت اول شامل ارزشیابی از قرائت آیات **(۴ نمره)** و آزمون کتبی **(۱۶ نمره)** است. در بخش قرائت از هر دانش‌آموز حدود دو صفحه از آیات ابتدای هر درس امتحان قرائت به عمل می‌آید.

۲ ارزشیابی پایانی نوبت دوم به‌صورت نهایی و کتبی است و **(۲۰ نمره)** کامل را به خود اختصاص می‌دهد (ارزشیابی نوبت دوم فاقد آزمون قرائت قرآن است).

شمارهٔ درس	درس ۱ و ۲	درس۳ و ۴	درس ۵ و ۶	درس ۷	درس ۸ و ۹	درس۱۱ و ۱۲	درس۱۲ و ۱۳	قرائت	جمع
پایانی نوبت اول	۵	۴	۵	۲	-	-	-	۴	۲۰
پایانی نوبت دوم، شهریور و دی ماه	۲/۵	۳	۳	۱/۵	۴	۳	۳	-	۲۰

از واحد تألیف انتشارات الگو به سرپرستی سرکار خانم ستین مختار، که در فرایند تولید کتاب زحمات بسیاری کشیدند و همچنین از آقای احمد منصوری، برای ویراستاری علمی، خانم سوده زارعی برای ویراستاری فنی و خانم مریم احمدی برای صفحه‌آرایی کتاب بسیار ممنونم.

از همکاران محترم و عزیزم آقایان: محمدرضا فرهنگیان، سید امیررضا سجادی، مرتضی محسنی‌کبیر، محمد رضایی‌بقا، ابوالفضل احدزاده، مسلم بهمن‌آبادی، فیروز نژادنجف، سید احسان هندی، حامد محمدی، سید هادی هاشمی، هادی ناصری، علیرضا دلشاد، محسن بیاتی و خانم‌ها: زهرا جعفری یزنی و محبوبه ابتسام که با راهنمایی‌ها و لطف‌هایی که داشتند، باعث پیشرفت اینجانب و نگارش صحیح این کتاب شدند، نیز تشکر و قدردانی می‌کنم.

و در آخر این کتاب رو تقدیم می‌کنم به پدر و مادر عزیزم که همیشه قدردان زحمات و دست‌بوس‌شان هستم.

مجید فرهنگیان

فهرست مطالب

آزمون‌های درس به درس و نیم‌سال

آزمون ۱: درس اول (۱) ۲
آزمون ۲: درس اول (۲) ۳
آزمون ۳: درس دوم (۱) ۴
آزمون ۴: درس دوم (۲) ۶
آزمون ۵: درس سوم (۱) ۷
آزمون ۶: درس سوم (۲) ۸
آزمون ۷: درس چهارم (۱) ۱۰
آزمون ۸: درس چهارم (۲) ۱۱
آزمون ۹: درس پنجم (۱) ۱۲
آزمون ۱۰: درس پنجم (۲) ۱۴
آزمون ۱۱: درس ششم (۱) ۱۵
آزمون ۱۲: درس ششم (۲) ۱۶
آزمون ۱۳: درس هفتم (۱) ۱۸
آزمون ۱۴: درس هفتم (۲) ۱۹
آزمون ۱۵: نیم‌سال اول (۱) ۲۱
آزمون ۱۶: نیم‌سال اول (۲) ۲۲
آزمون ۱۷: نیم‌سال اول (۳) ۲۴
آزمون ۱۸: نیم‌سال اول (۴) ۲۶
آزمون ۱۹: درس هشتم (۱) ۲۷
آزمون ۲۰: درس هشتم (۲) ۲۹
آزمون ۲۱: درس نهم (۱) ۳۰
آزمون ۲۲: درس نهم (۲) ۳۱
آزمون ۲۳: درس دهم (۱) ۳۳
آزمون ۲۴: درس دهم (۲) ۳۴
آزمون ۲۵: درس یازدهم (۱) ۳۵
آزمون ۲۶: درس یازدهم (۲) ۳۶
آزمون ۲۷: درس دوازدهم (۱) ۳۸
آزمون ۲۸: درس دوازدهم (۲) ۳۹
آزمون ۲۹: درس سیزدهم (۱) ۴۰
آزمون ۳۰: درس سیزدهم (۲) ۴۱
آزمون ۳۱: نیم‌سال دوم (۱) ۴۳
آزمون ۳۲: نیم‌سال دوم (۲) ۴۴
آزمون ۳۳: نیم‌سال دوم (۳) ۴۶
آزمون ۳۴: نیم‌سال دوم (۴) ۴۸

آزمون‌های جامع (شبه‌نهایی و نهایی)

آزمون ۳۵: جامع (۱) – شبه‌نهایی ۴۹
آزمون ۳۶: جامع (۲) – شبه‌نهایی ۵۱
آزمون ۳۷: جامع (۳) – شبه‌نهایی ۵۳
آزمون ۳۸: جامع (۴) – شبه‌نهایی ۵۵
آزمون ۳۹: جامع (۵) – شبه‌نهایی ۵۶
آزمون ۴۰: جامع (۶) – شبه‌نهایی ۵۸
آزمون ۴۱: جامع (۷) – نهایی خرداد ۱۴۰۲ ..... ۶۰
آزمون ۴۲: جامع (۸) – نهایی شهریور ۱۴۰۲ ..... ۶۲
آزمون ۴۳: جامع (۹) – نهایی دی ۱۴۰۲ ..... ۶۳
آزمون ۴۴: جامع (۱۰) – نهایی خرداد ۱۴۰۳ ..... ۶۵
آزمون ۴۵: جامع (۱۱) – نهایی شهریور ۱۴۰۳ ..... ۶۷
آزمون ۴۶: جامع (۱۲) – نهایی دی ۱۴۰۳ ..... ۶۸
پاسخ تشریحی آزمون ۱ تا ۴۶ ..... ۷۲
آزمون ۴۷: جامع (۱۳) – نهایی خرداد ۱۴۰۴ ..... ۱۰۱
آزمون ۴۸: جامع (۱۴) – نهایی شهریور ۱۴۰۴ ..... ۱۰۳
آزمون ۴۹: جامع (۱۵) – نهایی دی ۱۴۰۴ ..... ۱۰۵
آزمون ۵۰: جامع (۱۶) – نهایی تیر ۱۴۰۵ ..... ۱۰۷
پاسخ تشریحی آزمون ۴۷ تا ۵۰ ..... ۱۰۹

آزمون ۱

موضوع آزمون
درس اول (۱)

صفحات پاسخ
۷۲

امتحان نهایی: دین و زندگی ۳	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تألیفی	مدت امتحان: ۳۰ دقیقه

ردیف	سؤالات	نمره
	با تدبّر در آیات و حدیث به سؤالات، پاسخ دهید.	
۱	**طبق آیهٔ نورانی ﴿اللهُ نُورُ السَّماواتِ وَ الاَرض﴾، به سؤالات زیر پاسخ دهید.** **الف)** خداوند رابطهٔ میان خود و جهان هستی را با چه کلمه‌ای بیان می‌کند؟ **ب)** معنای اینکه خداوند نور آسمان‌ها و زمین است، چیست؟	۰/۵
۲	**با توجّه به آیهٔ شریفهٔ ﴿یَا اَیُّهَا النّاسُ اَنتُمُ الفُقَراءُ اِلیَ اللهِ وَ اللهُ هُوَ الغَنیُّ الحَمید﴾، نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟** (خرداد ۹۹ - انسانی)	۰/۲۵
۳	**بر اساس حدیث پیامبر (ص) «تَفَکَّروُا فِی کُلِّ شَیء وَ لا تَفَکَّروا فِی ذاتِ اللهِ»، چرا انسان از تفکّر در ذات الهی نهی شده است؟**	۰/۲۵
	درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را با (ص / غ) مشخّص کنید.	
۴	**هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس می‌کند.**	۰/۲۵
۵	**ما نمی‌توانیم وجود و صفات خداوند را بشناسیم.**	۰/۲۵
۶	**هیچ پدیده‌ای را نمی‌توان یافت که به خودش متّکی باشد.**	۰/۲۵
۷	**انسان‌های آگاه دائماً سایهٔ لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند و خود را نیازمند عنایات پیوستهٔ او می‌دانند.**	۰/۲۵
	گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید.	
۸	**بیت «دلی کز معرفت نور و صفا دید/ به هر چیزی که دید، اول خدا دید»، به کدام مفهوم اشاره دارد؟** **۱)** خداوند خالق ساخته‌های انسان و حتّی خود انسان است. **۲)** آنان که به دقّت و تأمّل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند. **۳)** هر موجودی نوری از انوار الهی است.	۰/۲۵
۹	**از مقایسهٔ نیازمندی موجودات به خدا در پیدایش و بقا، به کدام موضوع پی می‌بریم؟** **۱)** موجودات پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظهٔ نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. **۲)** نیاز موجودات به خداوند در لحظهٔ پیدایش، بسیار بیشتر از نیازمندی به خدا در بقاست. **۳)** پدیده‌ها فقط در مرحلهٔ بقا به خداوند نیازمند هستند.	۰/۲۵
	مفاهیم و اصطلاحات زیر را تعریف کنید.	
۱۰	**پدیده:**	۰/۵
۱۱	**تسلسل علّت‌ها:** (دی ۱۴۰۲ - انسانی)	۰/۵
	کشف ارتباط	
۱۲	**هر یک از گزاره‌های سمت راست با کدام یک از عناوین سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد در سمت چپ اضافی است.)** **الف)** جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است. **ب)** خداوند حقیقتی نامحدود دارد، در نتیجه ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند. **ج)** پیامبر گرامی ما، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که برای یک لحظه هم، لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد. **د)** هر چیزی در این جهان، بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود. **۱)** نیازمندی جهان به خدا در پیدایش **۲)** نیازمندی جهان به خدا در بقا **۳)** آگاهی، سرچشمهٔ بندگی **۴)** نور هستی **۵)** ناتوانی در شناخت ذات و چیستی خداوند	۱

ردیف	سؤالات	نمره
	با توجّه به متن زیر، به سؤال پاسخ دهید.	
۱۳	«عقل انسان نمی‌گوید که هر موجودی به آفریننده نیاز دارد. به عنوان مثال نمی‌گوید تمام چیزهای شیرین، حتّی شکر و قند نیازمند به یک شیرین‌کننده هستند. در واقع ذهن ما اگر موجودی را ببیند که قبلاً نبوده و بعد پدید آمده، می‌گوید که او نمی‌تواند خود به خود پدید بیاید و حتماً آفریننده‌ای آن را پدید آورده است.» این مفهوم به کدام مقدمه دربارهٔ نیازمندی موجودات به خداوند در پیدایش اشاره دارد؟ آن را توضیح دهید.	۰/۵
	به سؤالات زیر، پاسخ کوتاه دهید.	
۱۴	بستر اصلی حرکت به سوی معرفتی که جوانان در پشت پرده، ظاهر خدا را می‌بینند، چیست؟	۰/۵
۱۵	لازمهٔ شناخت هر چیزی چیست؟	۰/۵
۱۶	چه زمانی خداوند به انسان کمک خواهد کرد تا لذّت معرفت با هر چیزی خدا را دیدن، چشیده شود؟	۰/۵
۱۷	چرا آنان که با دقّت و تأمّل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند و علم و قدرت او را مشاهده می‌کنند؟	۰/۵
	به سؤالات زیر، پاسخ کامل و تشریحی دهید.	
۱۸	با مقایسهٔ مولّد برق با جریان برق، نیازمندی جهان به خدا در بقا را شرح دهید.	۰/۷۵
۱۹	چرا پیامبر گرامی (ص)، با آن مقام و منزلت در پیشگاه الهی عاجزانه از خداوند می‌خواهد که لحظه‌ای لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد؟	۰/۷۵
۲۰	در استدلال نیازمندی جهان به خدا در پیدایش از چه مقدماتی استفاده می‌شود؟	۰/۷۵
۲۱	موضوعاتی که انسان دربارهٔ آن‌ها شناخت پیدا می‌کند به چند دسته تقسیم می‌شود؟ شرح دهید.	۰/۷۵
	موفّق باشید.	۱۰

آزمون ۲

موضوع آزمون: درس اول (۲)

صفحات پاسخ: ۷۲

امتحان نهایی: دین و زندگی ۳	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تألیفی	مدت امتحان: ۳۰ دقیقه

ردیف	سؤالات	نمره
	با تدبّر در آیات و حدیث به سؤالات، پاسخ دهید.	
۱	آیهٔ شریفهٔ ﴿... اَنتُمُ الفُقَراءُ اِلَی اللهِ وَ اللهُ هُوَ الغَنِیُّ الحَمیدُ﴾، را ترجمه کنید. (خرداد ۱۴۰۰ - انسانی)	۰/۵
۲	با توجه به حدیث «لا تَفَکَّروا فی ذاتِ اللهِ»، چرا انسان از تفکّر در چیستی خداوند منع شده است؟	۰/۲۵
۳	دعای پیامبر اکرم (ص) که می‌فرماید: «اَللّهُمَّ لا تَکِلنی اِلیٰ نَفسی طَرفَةَ عَینٍ اَبَداً»، پیرامون چه موضوعی می‌باشد؟	۰/۲۵
	درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را با (ص / غ) مشخّص کنید.	
۴	یک موجود فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند است که خودش ذاتاً حقیقت داشته باشد. (دی ۹۹ - انسانی)	۰/۲۵
۵	هرچه انسان در کسب تمایلات پیش رود، نیازمندی او به خدا کمتر می‌شود.	۰/۲۵
۶	پیامبر گرامی (ص) با وجود بی‌نیازی از خداوند، عاجزانه می‌خواهد که برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصّش را از او نگیرد.	۰/۲۵
۷	مخلوقات تنها در مرحلهٔ بقا به خداوند نیازمند و محتاج هستند.	۰/۲۵
	گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید.	
۸	درک بیشتر فقر و نیازمندی انسان به خدا، نتیجهٔ چیست؟ ۱) افزایش خودشناسی ۲) افزایش بندگی ۳) افزایش ایمان	۰/۲۵
۹	رابطهٔ خداوند با جهان را تا حدّی می‌توان، به چه چیزی تشبیه نمود؟ ۱) ساعت‌ساز و ساعت ۲) مولّد برق با جریان برق ۳) بنّا با مسجد	۰/۲۵

ردیف	سؤالات	نمره
	مفاهیم و اصطلاحات زیر را تعریف کنید.	
۱۰	**معرفت عمیق و والا:**	۰/۵
۱۱	**نور:**	۰/۵
	کشف ارتباط	
۱۲	**هر یک از گزاره‌های سمت راست با کدام یک از عناوین سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد در سمت چپ اضافی است.)** **الف)** اینکه به روشنی در می‌یابیم که جهان دارای آفریننده‌ای حکیم است. **ب)** موضوعاتی که ذهن ما توان و گنجایش فهم چیستی و ذات آن‌ها را دارد. **ج)** لازمهٔ شناخت چیستی موجودات **د)** موضوعاتی که نمی‌توانیم چگونگی وجودشان را دریابیم. **۱)** احاطه و دسترسی **۲)** امور نامحدود **۳)** خدایابی در فطرت **۴)** امور محدود **۵)** نیازمندی در بقا	۱
	با توجّه به متن زیر، به سؤال پاسخ دهید.	
۱۳	**«در خلقت مصنوعات بشری و خلقت مصنوعات الهی، شباهت‌هایی وجود دارد. مثلاً مصنوعات بشری به انسان در مرحلهٔ آفرینش نیازمند هستند و همچنین مصنوعات الهی نیز به خدا در مرحلهٔ آفرینش نیاز دارند. مصنوعات بشری به عنوان پدیده، نیاز به پدیدآورنده دارند و مصنوعات الهی نیز نیاز به پدیدآورنده دارند.»** **با توجه به شباهت‌های ذکر شده در متن، چه تفاوتی میان رابطهٔ مصنوعات بشری با انسان و مصنوعات الهی با خداوند وجود دارد؟**	۰/۵
	به سؤالات زیر، پاسخ کوتاه دهید.	
۱۴	**تفکر دربارهٔ آغاز و پایان این هستی پهناور، ما را به چه چیزی می‌رساند؟**	۰/۵
۱۵	**کدام مرتبهٔ دیدن، به وسیلهٔ قلب است؟**	۰/۵
۱۶	**سرچشمهٔ بندگی چه چیزی است؟**	۰/۵
۱۷	**منظور از اینکه خداوند نور هستی است، چیست؟**	۰/۵
	به سؤالات زیر، پاسخ کامل و تشریحی دهید.	
۱۸	**چرا پیامبر گرامی، با آن مقام و منزلت در پیشگاه الهی عاجزانه از خداوند می‌خواهد که لحظه‌ای لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد؟**	۰/۷۵
۱۹	**چرا نمی‌توانیم به ذات خداوند پی ببریم؟** (خرداد ۹۸ - انسانی)	۰/۷۵
۲۰	**با ذکر مثالی توضیح دهید که چرا هر پدیده‌ای که وجودش از خودش نباشد برای موجود بودن نیازمند به دیگری است؟**	۰/۷۵
۲۱	**آیا می‌توان خدا را با چشم مادی مشاهده کرد؟ توضیح دهید.**	۰/۷۵
	موفّق باشید.	۱۰

آزمون ۳

موضوع آزمون: درس دوم (۱)

صفحات پاسخ: ۷۳

امتحان نهایی: **دین و زندگی ۳**	رشته: **ادبیات و علوم انسانی**	**تألیفی**	مدت امتحان: **۳۰ دقیقه**

ردیف	سؤالات	نمره
	با تدبّر در آیات و حدیث به سؤالات، پاسخ دهید.	
۱	**عبارات قرآنی شریفهٔ زیر بیانگر کدام‌یک از اقسام توحید است؟** **الف)** ﴿اللهُ خَالِقُ کُلِّ شَیءٍ﴾ **ب)** ﴿إِنَّ اللهَ رَبّی وَ رَبُّکُم﴾	۰/۵
۲	**آیهٔ شریفهٔ ﴿وَ لِلّهِ ما فِی السَّماواتِ وَ ما فِی الاَرض﴾، چه بازتابی از مراتب توحید دارد؟**	۰/۲۵
۳	**بر اساس دعای امام علی (ع) به درگاه خداوند، عبارت: «این افتخار بس که تو پروردگار منی»، به کدام مرتبه از توحید اشاره دارد؟**	۰/۲۵

آزمون ۱۵

موضوع آزمون: نیم‌سال اول (۱)

صفحات پاسخ: ۷۹ تا ۸۰

امتحان نهایی: دین و زندگی ۳	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تألیفی	مدت امتحان: ۸۰ دقیقه

ردیف	سؤالات	نمره
	با تدبّر در آیات و احادیث به سؤالات، پاسخ دهید.	
۱	پیام آیهٔ شریفهٔ ﴿یا اَیُّهَا النّاسُ اَنتُمُ الفُقَراءُ اِلَی اللهِ﴾ را بنویسید. (دی ۱۴۰۰ - انسانی)	۰/۵
۲	آیهٔ شریفهٔ ﴿وَ لِلّهِ ما فِی السَّماواتِ وَ ما فِی الاَرضِ﴾ چه بازتابی در مراتب توحید دارد؟	۰/۵
۳	آیهٔ شریفهٔ ﴿اِنَّ اللهَ رَبّی وَ رَبُّکُم فَاعبُدوهُ هذا صِراطٌ مُستَقیمٌ﴾ را ترجمه کنید. (شهریور ۱۴۰۰ - انسانی)	۰/۵
۴	این حدیث پیامبر (ص) که می‌فرماید: «نیّت مؤمن، برتر از عمل اوست»، بیانگر تقدّم حُسن فاعلی است یا حُسن فعلی؟	۰/۵
۵	مفهوم آیهٔ شریفهٔ ﴿قد جاءَکُم بصائِرُ مِن رَبِّکُم فَمَن اَبصَرَ فَلِنَفسِهِ وَ مَن عَمِیَ فَعَلَیها ...﴾، با کدام بیت، ارتباط بیشتری دارد؟ ۱) «این که فردا این کنم یا آن کنم / خود دلیل اختیار است ای صنم» ۲) «این پشیمانی که خوردی زان بدی / ز اختیار خویش گشتی مهتدی»	۰/۵
۶	کلام شریف امام صادق (ع) که می‌فرماید: «کسانی که به سبب نیکوکاری زندگی دراز دارند از کسانی که به عمر اصلی زندگی می‌کنند، بیشترند»، به کدام یک از سنّت‌های الهی اشاره می‌کند؟ (خرداد ۱۴۰۰ - انسانی)	۰/۵
۷	مطابق آیهٔ شریفهٔ ﴿وَ یُریدُ الّذینَ یَتَّبِعونَ الشَّهواتِ ان تَمیلوا مَیلاً عظیماً﴾، چرا عدّه‌ای به دنبال حریص‌تر شدن مردم هستند؟	۰/۵
	درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را با (ص / غ) مشخص کنید.	
۸	باغبان وقتی رابطهٔ خود را با خدا بررسی می‌کند، زراعت را حاصل کار خود می‌داند.	۰/۲۵
۹	اگر نماز را فقط برای ریا و خوشامد دیگران به‌جا آوریم، فاقد حُسن فعلی است.	۰/۲۵
۱۰	سنّت‌های الهی فقط اختصاص به پدیده‌های طبیعی دارد.	۰/۲۵
۱۱	حریص شدن انسان نسبت به برخی امیال، به خاطر محدود کردن آن‌ها است.	۰/۲۵
	گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید.	
۱۲	اعتقاد به این که علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که تدبیر امور موجودات را بر عهده دارند، بیانگر کدام مرتبه از شرک است؟ ۱) شرک در ولایت ۲) شرک در ربوبیّت ۳) شرک در خالقیّت	۰/۵
۱۳	عبارت: «اگر به کسی زیان رسانده‌ایم، آن را جبران می‌کنیم»، مربوط به کدام شاهد وجود اختیار است؟ ۱) مسئولیت‌پذیری ۲) تفکّر و تصمیم ۳) احساس رضایت یا پشیمانی	۰/۵
۱۴	طبق فرمایش امام علی (ع)، «تمام ..... در دوری از گناهان جمع شده است.» ۱) ایمان ۲) اخلاص ۳) تقوا	۰/۵
	مفاهیم و اصطلاحات زیر را تعریف کنید.	
۱۵	شرک در مالکیّت:	۰/۵
۱۶	تسلسل علّت‌ها:	۰/۵
	کشف ارتباط	
۱۷	هر یک از موارد سمت راست نمونه‌ای از کدام سنّت بیان شده در سمت چپ است؟ (یک مورد در سمت چپ اضافی است.) **الف)** حفظ آبروی بندهٔ گناهکار **ب)** صلهٔ رحم و محبّت به خویشان **ج)** بیماری یا سلامت **د)** فراهم کردن زمینهٔ رشد و کمال برای شخص مؤمن ۱) سنّت ابتلاء ۲) سنّت سبقت رحمت بر غضب ۳) سنّت امداد خاص الهی ۴) سنّت تأثیر اعمال انسان در زندگی او ۵) سنّت امداد عام الهی	۱

ردیف	سؤالات	نمره
	با توجّه به متن زیر، به سؤالات پاسخ دهید.	
۱۸	**«با شـروع دعوت پیامبران، عده‌ای به ایشـان ایمان آوردند و عده‌ای ایشـان را تکذیب کردند. برای عده‌ای از ایمان‌آورندگان این سوال پیش می‌آمد که چرا خداوند امکانات تکذیب‌کنندگان دین مانند عقل، اراده و ... را قطع نمی‌کند و ایشان را از آن‌ها محروم نمی‌سـازد؟ پیامبران در جواب آن‌ها می‌فرمودند: که خداوند، ایـن نوع امکانات را در اختیار همهٔ مردم (هم ایمان‌آورندگان و هم تکذیب‌کنندگان) قرار می‌دهد.»** **الف)** این‌که خداوند به هر دو گروه کمک می‌فرماید، بیانگر کدام سنت الهی است؟ **ب)** روی آوردن دنیا به کسانی که تکذیب‌کنندهٔ دین هستند، نشانهٔ چیست و چه چیزی در انتظار آنان است؟	۱
	به سؤالات زیر، پاسخ کوتاه دهید.	
۱۹	**چه زمانی خداوند به انسان کمک خواهد کرد تا لذّت معرفت عمیق و والا، چشیده شود؟**	۰/۵
۲۰	**چرا اگر کسی به هر علّتی گناهی انجام داد، نباید گناهش را برای دیگران بیان کند؟**	۰/۵
۲۱	**چرا انسان عصر امروز، هر گونه که می‌خواهد در این جهان تصرّف می‌کند؟**	۰/۵
۲۲	**بزرگ‌ترین ضربهٔ جریان تکفیری به اسلام چیست؟**	۰/۵
۲۳	**اخلاص به چه معناست؟**	۰/۵
۲۴	**بنابر روایتی از امیرالمؤمنین علی (ع)، چرا خداوند روزه را واجب کرده است؟**	۰/۵
۲۵	**منشأ و سرچشمهٔ قدر الهی چیست؟**	۰/۵
۲۶	**قانونمندی الهی شامل کدام پدیده‌ها می‌شود؟**	۰/۵
	به سؤالات زیر، پاسخ کامل و تشریحی دهید.	
۲۷	**چرا نمی‌توانیم به ذات خداوند پی ببریم؟**	۱
۲۸	**مرز میان توحید و شرک در شفا دادن بیمار توسط پیامبر (ص) و اولیای دین را توضیح دهید.**	۱
۲۹	**سه مورد از ویژگی‌های انسان موحّد را بنویسید.**	۱/۵
۳۰	**آیا اختیار، یک تقدیر الهی است؟ توضیح دهید.**	۱/۵
۳۱	**منظور از سنّت املاء و استدراج چیست؟**	۲
	موفّق باشید.	۲۰

آزمون ۱۶

موضوع آزمون: نیم‌سال اول (۲)

صفحات پاسخ: ۸۰ تا ۸۱

امتحان نهایی: **دین و زندگی ۳**	رشته: **ادبیات و علوم انسانی**	**تألیفی**	مدت امتحان: **۸۰ دقیقه**

ردیف	سؤالات	نمره
	با تدبّر در آیات و احادیث به سؤالات، پاسخ دهید.	
۱	**با توجّه به آیهٔ مبارکهٔ ﴿یَسأَلُهُ مَن فِی السَّماواتِ وَ الاَرضِ کُلَّ یَوم هُوَ فی شَأنٍ﴾، چرا موجودات همواره از خداوند درخواست می‌کنند؟**	۰/۵
۲	**آیهٔ شریفهٔ ﴿اَللّهُ خالِقُ کُلِّ شَیءٍ﴾، چه نتیجه‌ای در مراتب توحید دارد؟**	۰/۵
۳	**بر اساس آیهٔ شریفهٔ ﴿اَ رَاَیتَ مَنِ اتَّخَذَ اِلهَه هَواهُ اَ فَاَنتَ تَکونُ عَلَیهِ وَکیلاً﴾، نتیجهٔ معبود قرار دادن نفس چیست؟**	۰/۵
۴	**معنی آیهٔ شریفهٔ ﴿قُل اِنَّما اَعظُکُم بِواحِدَهٍ اَن تَقوموا لِلّهِ مَثنیٰ و فُرادیٰ﴾ را بنویسید.**	۰/۵
۵	**مفهوم آیهٔ شریفهٔ ﴿قَد جاءَکُم بَصائِرُ مِن رَبّکُم فَمَن اَبصَرَ فَلِنَفسِه وَ مَن عَمی فَعَلَیها ...﴾ دربارهٔ کدام یک از شواهد وجود اختیار می‌باشد؟**	۰/۵
۶	**آیـهٔ مبارکهٔ ﴿مَن جاءَ بِالحَسَـنَةِ فَلَهُ عَشـرُ اَمثالِها وَ مَن جاءَ بِالسَّـیِئَةِ فَلا یُجزیٰ الا مِثلَها وَ هُم لا یُظلَمـونَ﴾، مربوط به کدام یک از سنّت‌های الهی می‌باشد؟**	۰/۵

ردیف	سؤالات	نمره
	با توجّه به متن زیر، به سؤال پاسخ دهید.	
۱۶	مقام معظم رهبری می‌فرماید: «احتیاج است به یادآوری این آرمان‌ها با همان زبان جوان مؤمن انقلابی که از خصوصیاتش صراحت اســت، از خصوصیاتش شــجاعت در گفتار است، اینکه شــجاعانه حرف خودش را بزند ... این احساس روحیهٔ تهاجم را در جوان دانشجو و جوان انقلابی، من کاملاً قبول دارم. بایستی ارزش‌ها به صورت صریح و هوشیارانه دائماً مطالبه بشود.» متن به کدام اقدام در راستای استحکام بنیان‌های جامعه مربوط است؟	۱
	به سؤالات زیر، پاسخ کوتاه دهید.	
۱۷	اگر حقی را ضایع کنیم و به آن فرد دسترسی نداشته باشیم، در مقام توبه چه وظیفه‌ای داریم؟	۰/۵
۱۸	یکی از مهم‌ترین مصادیق قاعدهٔ نفی سبیل را نام ببرید. (شهریور ۱۴۰۰ - انسانی)	۰/۵
۱۹	گذر از عصر جاهلیت به عصر اسلام نیازمند چه تغییر و تحوّلی بود؟	۰/۵
۲۰	چرا پیامبر (ص) همواره جامعه را نسبت به عظمت مسئولیت‌های بزرگشان آگاه می‌کرد و گاه با شدت به آنان هشدار می‌داد؟	۰/۵
۲۱	تمدّن دوم اروپا با چه امری آغاز شد؟	۰/۵
۲۲	مونتگمری وات، اسلام‌شناس انگلیسی، دربارهٔ علم و فلسفه در اروپا چه بیانی دارد؟	۰/۵
۲۳	دو تجربهٔ موفقی که ما به عنوان ایرانی مسلمان پشت سر گذاشتیم، چیست؟	۰/۵
۲۴	ایجاد تمدّن اسلامی نیازمند چه نوع برنامه‌ای است؟	۰/۵
	به سؤالات زیر، پاسخ کامل و تشریحی دهید.	
۲۵	چرا در دورهٔ جوانی توبه آسان‌تر است؟ توضیح دهید.	۱
۲۶	چرا بر دولت اسلامی واجب است که روابط اقتصادی خود را با کشورها به گونه‌ای تنظیم کند که آنان نتوانند در مواقع خطر کشور ما را تحت فشار قرار دهند؟	۱
۲۷	ویژگی‌های جامعهٔ جاهلی قبل از اسلام را از نظر علم و اندیشه و خرافه‌گرایی بیان کنید.	۱/۵
۲۸	اوضاع فرهنگی و اجتماعی پیش از اسلام در امپراتوری روم چگونه بود و چه عواملی این امپراتوری را به افول کشاند؟	۱
۲۹	آشنا شدن با نقاط قوّت و ضعف تمدّن جدید از چند جهت برای ما مطلوب است؟ یک مورد را توضیح دهید.	۱
۳۰	ضرورت مبارزه با ستمگران و تقویت فرهنگ جهاد و شهادت و صبر در حوزهٔ حضور مؤثر و فعال در جامعهٔ جهانی چیست؟ (شهریور ۹۹ - انسانی)	۱/۵
	موفّق باشید.	۲۰

آزمون ۳۲

موضوع آزمون: نیم‌سال دوم (۲)

صفحات پاسخ: ۸۹ تا ۹۰

امتحان نهایی: دین و زندگی ۳	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تألیفی	مدت امتحان: ۸۵ دقیقه

ردیف	سؤالات	نمره
	با تدبّر در آیات و احادیث به سؤالات زیر پاسخ دهید.	
۱	کدام جمله از امام کاظم (ع) چون تیری بر قلب بُشْر بن حارث نشست و او را تکان داد؟	۰/۵
۲	پیام آیهٔ شریفهٔ ﴿قَد اَفلَحَ مَن زَکّاها﴾ را بنویسید.	۰/۵
۳	با توجّه به آیهٔ شریفهٔ ﴿قُل هَل یَستَوِی الَّذینَ یَعلَمونَ وَ الَّذینَ لا یَعلَمونَ اِنَّما یَتَذَکَّرُ اُولُوا الاَلبابِ﴾، معیاری از تمدّن مورد نظر پیامبر اسلام را ذکر کنید. (دی ۱۴۰۰ - انسانی)	۰/۵
۴	آیهٔ شریفهٔ ﴿اَ رَاَیتَ الَّذی یُکَذِّبُ بِالدّینِ فَذٰلِکَ الَّذی یَدُعُّ الیَتیمَ وَ لا یَحُضُّ عَلیٰ طَعامِ المِسکینِ﴾ را ترجمه کنید.	۰/۵
۵	آیهٔ شریفهٔ ﴿اُدعُ اِلیٰ سَبیلِ رَبِّکَ بِالحِکمَةِ وَ المَوعِظَةِ الحَسَنَةِ وَ جادِلهُم بِالَّتی هِیَ اَحسَنُ﴾، به کدام یک از اقدامات مسلمانان در حوزهٔ جهانی مربوط است و ترجمهٔ آن را نیز بنویسید.	۱

ردیف	سؤالات	نمره
	درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را با (ص / غ) مشخص کنید.	
۶	**علم تجربی تنها رمز سعادت ملّت‌هاست و جامعه‌ای که این راه را بپیماید، کلید خوشبختی را به دست آورده است.**	۰/۵
۷	**قرآن تلّقی موجود درجهٔ دوم بودن زن را به شدّت نفی و با آن مبارزه کرد.**	۰/۵
۸	**مهم‌ترین عامل برای حضور کارآمد در میان افکار عمومی جهان، تقویت عزّت نفس عمومی است.**	۰/۵
	گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید.	
۹	**کدام یک مربوط به تجربهٔ ما ایرانیان مسلمان است؟** **۱)** برچیدن نظام استبدادی وابسته به بیگانه **۲)** برپا ساختن نظامی بر اساس آرای نمایندگان مردم و قوانین انسانی **۳)** مقابله با تهدیدات خارجی و دفاع در مقابل تهدیدات منافقان	۰/۵
۱۰	**همهٔ عبارات کلام امام علی (ع) دربارهٔ اوضاع اجتماعی و فرهنگی پیش از اسلام است به جز** ..... **۱)** مذهب واحد داشتند و آن بت‌پرستی بود. **۲)** از شیطان اطاعت می‌کردند. **۳)** خون یکدیگر را می‌ریختند.	۰/۵
۱۱	**پیش‌قدم شدن در برگزاری بازی‌ها و ورزش‌های دسته‌جمعی برای تقویت رابطهٔ صمیمانه میان خویشان چه حکمی دارد؟** **۱)** واجب کفایی است. **۲)** پاداش اخروی دارد. **۳)** واجب است.	۰/۵
	مفاهیم و اصطلاحات زیر را تعریف کنید.	
۱۲	**تخلیه یا پیرایش:** (خرداد ۱۴۰۰ - انسانی)	۰/۵
۱۳	**غسل تعمید:**	۰/۵
	کشف ارتباط	
۱۴	**هر یک از گزاره‌های سمت راست با کدام یک از عناوین سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد در سمت چپ اضافی است.)** **الف)** وابستگی کشور به بیگانگان با خریدن کالاهای خارجی **ب)** استفاده از آلات موسیقی برای برنامه‌های فرهنگی مفید **ج)** شرکت کردن در مجالس شادی جهت تقویت صلهٔ رحم یا تبلیغ دین **د)** ضرورت فراهم کردن امکانات ورزشی برای دور شدن افراد جامعه از فساد **۱)** حرام **۲)** واجب **۳)** مستحب **۴)** واجب کفایی **۵)** جایز	۱
	با توجّه به متن زیر، به سؤال پاسخ دهید.	
۱۵	**مقام معظم رهبری می‌فرماید: «کشوری که مردم آن از علم بی‌بهره باشند، هرگز به حقوق خود دست نخواهد یافت. نمی‌شود علم را از دیگران گدایی کرد. علم، درون‌جوش و درون‌زاست. باید استعدادهای یک ملت به کار افتد تا یک ملّت به معنای حقیقی کلمه، عالم بشود.»** **این متن به کدام اقدام در راستای استحکام بنیان‌های جامعه مربوط است؟**	۱
	به سؤالات زیر، پاسخ کوتاه دهید.	
۱۶	**«تسویف» به چه معناست؟** (دی ۹۸ - انسانی)	۰/۵
۱۷	**مهم‌ترین حق خدا بر بندگان چیست؟**	۰/۵
۱۸	**کوشش برای رزق و روزی حلال چه پیامدهایی را به دنبال دارد؟**	۰/۵
۱۹	**در چه صورت، تولید سایت در شبکهٔ اینترنت مستحب است؟**	۰/۵
۲۰	**یکی از دلایل تشکیل حکومت اسلامی چیست؟**	۰/۵
۲۱	**قرآن کریم تفاوت انسان دین‌دار و بی‌دین را در چه چیزی دانسته است؟**	۰/۵
۲۲	**دو اثر مثبت تمدّن جدید در حوزهٔ علم را بنویسید.**	۰/۵
۲۳	**جهت دستیابی به هدف بزرگ احیای تمدّن اسلامی در چه حوزه‌هایی باید اقدام صورت بگیرد؟ (دو مورد)**	۰/۵

ردیف	سؤالات	نمره
	به سؤالات زیر، پاسخ کامل و تشریحی دهید.	
۲۴	توبهٔ اجتماعی را تعریف کنید و دو مثال از انحرافات اجتماعی بزنید.	۱
۲۵	پیامد اشرافی‌گری و تجمّل‌گرایی برخی مسئولان و فساد اداری و مالی کدام است؟	۱
۲۶	جایگاه زن و خانواده را در عصر جاهلیّت شرح دهید.	۱
۲۷	اوضاع اجتماعی و فرهنگی قبل از اسلام را در شبه‌جزیرهٔ عربستان توصیف نمایید.	۱
۲۸	نمونه‌هایی از اعتقادات نادرستی را که مبلغان مسیحی ترویج می‌دادند، بیان کنید. (سه مورد)	۱/۵
۲۹	مهم‌ترین عوامل استحکام نظام اسلامی را نام ببرید. (سه مورد)	۱/۵
	موفّق باشید.	۲۰

آزمون ۳۳

موضوع آزمون: نیم‌سال دوم (۳)

صفحات پاسخ: ۹۰ تا ۹۱

امتحان نهایی: دین و زندگی ۳	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تألیفی	مدت امتحان: ۸۵ دقیقه

ردیف	سؤالات	نمره
	با تدبّر در آیات و احادیث به سؤالات زیر پاسخ دهید.	
۱	با تدبّر در آیهٔ شریفهٔ ﴿قُل یا عِبادِیَ الَّذینَ اَسرَفوا عَلیٰ اَنفُسِهِم لا تَقنَطوا مِن رَحمَةِ اللهِ اِنَّ اللهَ یَغفِرُ الذُّنوبَ جَمیعاً اِنَّه هُوَ الغَفورُ الرَّحیمُ﴾، با توبه کدام گناهان بخشیده می‌شود؟	۰/۵
۲	طبق آیهٔ شریفهٔ ﴿یَسئَلونَک عَنِ الخَمرِ و المَیسِرِ قُل فیهِما اِثمٌ کَبیرٌ وَ مَنافِعُ لِلنّاسِ و اِثمُهُما اَکبَرُ مِن نَفعِهِما﴾، قرآن کریم چه چیزهایی را دارای منفعت و در عین حال، گناه بزرگ می‌داند؟	۰/۵
۳	آیهٔ شریفهٔ ﴿یا اَیُّهاَ الَّذینَ آمَنوا اَطیعُوا اللهَ و اطیعوا الرَّسولَ وَ اُولِی الاَمرِ مِنکُم﴾، بیانگر کدام معیار تمدّن اسلامی است؟	۰/۵
۴	امام علی (ع) در نهج‌البلاغه، منزلت عالم و دانشمند را والاتر از چه کسی توصیف می‌کند؟	۰/۵
۵	حضرت موسی (ع) برای اینکه قوم خود را آمادهٔ مبارزه با فرعون کند، به آنان می‌گوید: «اِستَعینوا بِاللهِ وَ اصبِروا اِنَّ الاَرضَ لِلّهِ یورِثُها مَن یَشاءُ مِن عبادِهِ وَ العاقِبَةُ لِلمُتَّقینَ» با توجّه به آن، به پرسش زیر پاسخ دهید: عاقبت نیکو در چه صورتی به باتقوایان می‌رسد؟	۱
	درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را با (ص / غ) مشخص کنید.	
۶	در جامعهٔ عدالت‌محور، باید مظلوم بتواند به آسانی حق خود را از ظالم بستاند.	۰/۵
۷	تزکیهٔ نفس با عمل به دستورات الهی آغاز می‌شود.	۰/۵
۸	اگر رفتار ناپسند برخی افراد سبب بدبینی دیگران به دین شود، حقوق مادی آن‌ها ضایع شده است.	۰/۵
	گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید.	
۹	اگر ورزش به قصد آمادگی برای انجام وظایف الهی باشد، چه حکمی دارد؟ ۱) جایز و حلال ۲) مستحب و دارای پاداش اخروی ۳) واجب کفایی	۰/۵
۱۰	قرآن کریم در معرفی تکذیب‌کنندگان دین، کدام ویژگی را مطرح می‌کند؟ ۱) از نمازگزاران نیستند. ۲) یتیمان را از خود می‌رانند. ۳) اهل انفاق و کمک به دیگران نیستند.	۰/۵

ردیف	سؤالات	نمره
	با توجّه به متن زیر، به سؤال پاسخ دهید.	
۱۵	«شـکل‌گیری نظام‌های سیاسـی جدید، بر پایهٔ قدرت سـرمایه‌داران و نفع‌طلبی فزایندهٔ آنان بود. صاحبان سرمایه و صنعت، منابع طبیعی اکثر نقاط جهان را به بهایی بسیار اندک خریدند و یا با قدرت نظامی خود تاراج کردند و کالاهای خود را با قیمت‌هایی بسیار سنگین به مردم همان سرزمین‌ها فروختند.» این متن به کدام یک از آثار منفی حوزهٔ عدل و قسط اشاره می‌کند؟	۱
	به سؤالات زیر، پاسخ کوتاه دهید.	
۱۶	ایجاد بدبینی به دین، چه حقّی را ضایع می‌کند؟	۰/۵
۱۷	معیارهای اصلی در تشخیص ارزشمندی فرهنگ جوامع کدام‌اند؟ (دو مورد)	۰/۵
۱۸	پیش از اسلام، پادشاهان و رؤسای قبایل، روابط بین ملّت‌ها را بر چه اساسی تنظیم می‌کردند؟ (شهریور ۹۸ - انسانی)	۰/۵
۱۹	از دیدگاه پیامبر (ص)، خانواده چه جایگاه و موقعیتی دارد؟	۰/۵
۲۰	برترین زنان جهان را در کلام پیامبر (ص) نام ببرید.	۰/۵
۲۱	تلقّی موجود درجهٔ دوم بودن زن بر اساس کدام کتاب در اروپا وجود داشت؟	۰/۵
۲۲	آگاهی به قانون و حقوق در جامعهٔ اروپا ابتدا با چه چیزی اتفاق افتاد؟	۰/۵
۲۳	وظیفهٔ ما مسلمانان دربارهٔ خانواده، برای احیای تمدّن اسلامی چیست؟	۰/۵
	به سؤالات زیر، پاسخ کامل و تشریحی دهید.	
۲۴	انسان چگونه توسط شیطان از رحمت الهی مأیوس می‌شود؟	۱/۵
۲۵	با وجود سـخت بودن رعایت قوانین الهی در دنیای امروز چگونه می‌توان با اعتماد به نفس بالا و توکّل بر او وارد عمل شـد و نتیجهٔ آن چیست؟	۱/۵
۲۶	قرآن کریم در بیان اوصاف «نمازگزاران» و «تکذیب‌کنندگان دین» به ترتیب چه تعابیری به کار برده است؟ (دی ۱۴۰۱ - انسانی)	۱
۲۷	در زمینهٔ بهداشت و درمان وضع مسلمانان در تمدّن اسلامی پس از پیامبر (ص) را شرح دهید.	۱
۲۸	مقصود از «مصرف‌زدگی» از آثار منفی تمدّن جدید چیست و چه عوارضی دارد؟	۱
۲۹	تقویت «عزّت نفس عمومی» از اقدامات حوزهٔ تحکیم پایه‌های جامعهٔ خود را در احیای تمدّن اسلامی شرح دهید.	۱
	موفّق باشید.	۲۰

آزمون ۳۵

موضوع آزمون: جامع (۱) - شبه‌نهایی

صفحات پاسخ: ۹۲

امتحان نهایی: دین و زندگی ۳	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تألیفی	مدت امتحان: ۸۰ دقیقه

ردیف	سؤالات	نمره
	با تدبّر در آیات و حدیث به سؤالات، پاسخ دهید.	
۱	ترجمهٔ آیهٔ شریفهٔ ﴿قَدْ جاءَكُم بَصائِرُ مِن رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبصَرَ فَلِنَفسِهِ وَ مَن عَمِيَ فَعَلَيها﴾ را بنویسید.	۱
۲	آیهٔ شریفهٔ ﴿اَ رَاَيتَ مَنِ اتَّخَذَ اِلهَهُ هَواهُ﴾، به کدام بعد توحید یا شرک عملی اشاره دارد؟	۰/۵
۳	حدیث امام باقر (ع) که می‌فرماید: «هیچ چیز مانند گناه دل را فاسد نمی‌کند»، کدام یک از آثار نامطلوب گناه در زندگی دنیوی و اخروی را بیان می‌کند؟	۰/۵
۴	طبق آیهٔ شـریفهٔ ﴿اِسـتَعينوا بِاللهِ واصبِروا إنَّ الاَرضَ لِلّهِ يورِثُها مَن يَشاءُ مِن عِبادِهِ وَ العاقِبةُ لِلمُتَّقينَ﴾، در چه صورتی عاقبت نیکو به پرهیزکاران خواهد رسید؟	۰/۵

ردیف	سؤالات	نمره
۵	**مطابق آیات قرآن کریم، اگر ایمان و عمل صالح به همراه توبه باشد، .....** **۱)** فقط باعث بخشیده شدن گناه می‌شود. **۲)** گناهان را تبدیل به حسنات می‌کند.	۰/۵
۶	**طبق حدیث شریف «فاعِلُ الخَیرِ، خَیرٌ منهُ؛ وَ فاعِلُ الشَّرِّ شَرٌّ مِنهُ»، کدام حسن بر دیگری تقدم دارد؟**	۰/۵
	درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را با (ص / غ) مشخص کنید.	
۷	**با عنایت به اینکه امروزه مصادیق شرک مانند بت و غیره نیست، اما انسان امروزه بیشتر دچار شرک شده است.**	۰/۲۵
۸	**کسی که برای درمان به پزشک مراجعه می‌کند با اینکه به قانون الهی عمل کرده است اما برای خداوند شریک قائل شده است.**	۰/۲۵
۹	**تقدیر، همان قانونمندی جهان و نظم در آن است.**	۰/۲۵
۱۰	**هر موجودی به آفریننده نیازمند است.**	۰/۲۵
۱۱	**احکام الهی، انسان‌ها را به استفادهٔ متعادل از امیال دنیوی سفارش می‌کنند.**	۰/۲۵
	گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید.	
۱۲	**با توجّه به کلام نبوی، قبح و زشتی کدام یک کمتر است؟** **۱)** اصرار بر گناه **۲)** کوچک شمردن گناه **۳)** انجام گناه	۰/۵
۱۳	**به‌دست آوردن احکام اسلامی متناسب با شرایط جدید جامعه و زندگی، از وظایف چه کسانی است؟** **۱)** دانشمندان علوم انسانی و تجربی **۲)** فقها و مجتهدین **۳)** حکما	۰/۵
۱۴	**کدام مثال را می‌توان از علل طولی به حساب آورد؟** **۱)** نور نسبت به گیاه **۲)** روح برای حرکت دست **۳)** بذر برای درخت	۰/۵
	مفاهیم و اصطلاحات زیر را تعریف کنید.	
۱۵	**تسویف:**	۰/۵
۱۶	**قاعدهٔ نفی سبیل:**	۰/۵
	کشف ارتباط	
۱۷	**هر یک از عبارت‌های سمت راست با کدام یک از عبارت‌های سمت چپ ارتباط دارد؟ (در ستون چپ، یک مورد اضافی است.)** **الف)** مشارکت مردم در تشکیل حکومت **ب)** صف‌بندی و جبهه‌گیری براساس حق و باطل **ج)** عدم اختصاص علم به طبقه یا قشر خاصی از جامعه **۱)** از آثار مثبت حوزهٔ علم در تمدّن جدید **۲)** از معیارهای تمدّن اسلامی **۳)** از آثار مثبت حوزهٔ قسط و عدل در تمدّن جدید **۴)** رشد و بالندگی علم و فرهنگ در تمدّن اسلامی	۰/۷۵
	با توجّه به متن زیر، به سؤال پاسخ دهید.	
۱۸	**«پدر من یک کارگر زحمت‌کشــه و روزی خانواده‌اش رو با کار تو تعمیرگاه به‌دســت آورده. آقای دنیاطلب یکی از دوستان پدرمه و من از وقتی خودم رو شــناختم خیلی وقت‌ها از اون تو خونه اســم می‌بردم چون خیلی وضعیت مالی خوبی داره. بعدها که بزرگ‌تر شدم متوجّه شدم تو بازار ناصر خسرو ، قاچاق دارو انجام میده و این ثروت رو از این طریق به‌دست آورده.»** **الف)** این‌که خداوند هم به پدر من و هم به آقای دنیاطلب برای تأمین هزینه‌های زندگی و خونواده‌هاشون کمک کرده بیانگر کدام سنّت الهی است؟ **ب)** روی آوردن دنیا و لذّات دنیوی به آقای دنیاطلب نشانهٔ چیست و چه چیزی در انتظار اوست؟	۱
	احکام	
۱۹	**حکم فقهی هریک از موارد زیر را بنویسید. در پرانتز دو مورد اضافی است. (مستحب - حلال و جایز - واجب - واجب کفایی)** **الف)** استفاده از وسایل ارتباطی داخلی به منظور جلوگیری از نفوذ و سلطهٔ بیگانگان **ب)** استفاده از ابزار و آلات موسیقی، برای اجرای سرودها و برنامه‌های فرهنگی مفید	۱

ردیف	سؤالات	نمره
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	
۲۰	از عوامل استحکام نظام اسلامی چهار مورد را نام ببرید.	۱
۲۱	منظور از گناهان کبیره چیست؟	۰/۵
۲۲	مبارزه با آداب جاهلی، خرافات و جهل توسط پیامبر اسلام (ص) به کدام یک از معیارهای تمدّن اسلامی مرتبط است؟	۰/۵
۲۳	کوتاهی مردم در انجام کدام وظیفه سبب قوی‌تر و محکم‌تر شدن گناهان اجتماعی می‌شود؟	۰/۵
۲۴	بیت «هیچ عاقل مر کلوخی را زند / هیچ با سنگی عتابی کس کند» به کدام یک از شواهد وجود اختیار در انسان اشاره دارد؟	۰/۵
	به سؤالات زیر پاسخ کامل و تشریحی دهید.	
۲۵	امتحان بشری با امتحان الهی چه تفاوتی دارد؟	۱/۵
۲۶	از تعالیم و اعتقادات نادرست کلیسا سه مورد را بنویسید.	۱/۵
۲۷	موقعیت زن و خانواده در تمدّن اسلامی و تمدّن اروپا را با هم مقایسه کنید.	۱/۵
۲۸	چرا انسان موحد دارای شخصیتی ثابت و پایدار و انسان مشرک دارای شخصیتی ناپایدار است؟	۱/۵
۲۹	با ذکر استدلال، اثبات کنید که ذات و چیستی خداوند قابل شناخت نیست.	۱
	موفّق باشید.	۲۰

آزمون ۳۶

موضوع آزمون: جامع (۲) - شبه‌نهایی

صفحات پاسخ: ۹۲ تا ۹۳

امتحان نهایی: دین و زندگی ۳	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تألیفی	مدت امتحان: ۸۰ دقیقه

ردیف	سؤالات	نمره
	با تدبّر در آیات و حدیث به سؤالات، پاسخ دهید.	
۱	آیهٔ شریفهٔ ﴿یا اَیُّهَا النّاسُ اَنتُمُ الفُقَراءُ اِلَی اللهِ وَ اللهُ هُوَ الغَنِیُّ الحَمیدُ﴾، را ترجمه کنید.	۱
۲	آیهٔ شریفهٔ ﴿وَ مِن آیاتِه اَن خَلَقَ لَکُم مِن اَنفُسِکُم اَزواجًا لِتَسکُنوا اِلَیها وَ ...﴾ به کدام معیار تمدّن اسلامی اشاره دارد؟	۰/۵
۳	با توجّه به آیهٔ شریفهٔ ﴿اِنَّ اللهَ یُحِبُّ التَّوّابینَ وَ یُحِبُّ المُتَطَهِّرینَ﴾، چه چیزی موجب محبوب شدن انسان نزد خداوند می‌شود؟	۰/۵
۴	هر یک از عبارت‌های قرآنی زیر بیانگر کدام یک از سنت‌های الهی هستند؟ **الف)** ﴿وَ الَّذینَ کَذَّبوا بِآیاتِنا سَنَستَدرِجُهُم مِن حَیثُ لا یَعلَمونَ﴾ **ب)** ﴿مَن جاءَ بِالحَسَنَةِ فَلَه عَشرُ أَمثالِها ...﴾	۱
۵	حدیث شریف «مَن کَثُرَ فِکرُه فِی المَعاصی دَعَتهُ اِلَیها» به چه موضوعی اشاره دارد؟	۰/۵
	درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را با (ص / غ) مشخص کنید.	
۶	اطاعت و شکرگزاری از خدا به عنوان تنها مبدأ آفرینش هستی، بیانگر توحید در خالقیت است.	۰/۲۵
۷	توحید در ربوبیت، یعنی انسان و اشیاء، فاقد اثر هستند.	۰/۲۵
۸	جهانی که در آن قدر حاکم نباشد، جایی برای اختیار انسان نیست.	۰/۲۵
۹	در مراحل تکمیلی توبه، مردم بر یکدیگر حقوق مادی دارند که بسیار مهم‌تر از حقوق معنوی است.	۰/۲۵
	گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید.	
۱۰	بیت « این که فردا این کنم یا آن کنم / خود دلیل اختیار است ای صنم» مربوط به کدام شاهد وجود اختیار است؟ **۱)** مسئولیت‌پذیری **۲)** تفکّر و تصمیم **۳)** احساس رضایت یا پشیمانی	۰/۵
۱۱	از جمله پاداش‌های وصف‌نشدنی اخلاص چیست؟ **۱)** تشخیص حق از باطل در شرایط پیچیده **۲)** دیدار محبوب حقیقی و تقرّب به پیشگاه خدا **۳)** کم شدن غفلت از یاد خدا	۰/۵

پاسخ آزمون (۱) - درس اول (۱)

۱ الف) نور (ص ۱۱) (۰/۲۵) ب) خداوند نور هستی است یعنی تمام موجودات «وجود» خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصهٔ هستی می‌گذارند. (ص ۱۱) (۰/۲۵)

۲ همهٔ ابعاد و امور زندگی، از جمله پیدایش و بقا (ص ۱۰) (۰/۲۵)

۳ به دلیل محدود بودن ذهن انسان (نامحدود بودن ذات الهی) (ص ۱۳) (۰/۲۵)

۴ ص (ص ۱۰) (۰/۲۵)

۵ غ، ما انسان‌ها توانایی درک ذات و یا چیستی خداوند را نداریم. (ص ۱۲) (۰/۲۵)

۶ ص (ص ۷) (۰/۲۵)

۷ ص (ص ۱۰) (۰/۲۵)

۸ گزینهٔ (۲) (ص ۱۱) (۰/۲۵)

۹ گزینهٔ (۱) (ص ۷، ۸ و ۹) (۰/۲۵)

۱۰ موجودی که وجودش از خودش نبوده و نیست. (ص ۷) (۰/۵)

۱۱ یعنی اینکه سلسلهٔ علت و معلول‌ها تا بی‌نهایت ادامه یابد و به علتی نخستین ختم نشود، و این مطلب از نظر عقلی محال است. (ص ۸) (۰/۵)

۱۲ الف) ۲ ب) ۵ ج) ۳ د) ۴ (ص ۷، ۸، ۹، ۱۰ و ۱۲) (هر مورد ۰/۲۵)

۱۳ مقدمهٔ دوم - پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد. (ص ۷) (۰/۵)

۱۴ پاکی و صفای فطری قلب (ص ۱۲) (۰/۵)

۱۵ احاطه و دسترسی به آن (ص ۱۲) (۰/۵)

۱۶ اگر قدم پیش بگذارد و با عزم و تصمیم قوی حرکت کند. (ص ۱۲) (۰/۵)

۱۷ چون هر موجودی در حدّ خودش تجلّی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت و رحمت و سایر صفات الهی است. (ص ۱۱) (۰/۵)

۱۸ رابطهٔ جهان با خدا تا حدّی شبیه رابطهٔ مولّد برق با جریان برق است، همین که مولّد متوقف شود جریان برق هم قطع می‌گردد و لامپ‌های متصل به آن نیز خاموش می‌گردد. (ص ۹) (۰/۷۵)

۱۹ انسان‌های ناآگاه نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند بی‌توجّه‌اند، اما انسان‌های آگاه دائماً سایهٔ لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند و خود را نیازمند عنایات پیوستهٔ او می‌دانند. هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس کرده و عجز و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. (ص ۱۰) (۰/۷۵)

۲۰ ۱) ما و موجودات اطرافمان پدیده‌هایی هستیم که وجودمان از خودمان نبوده و نیست. ۲) هر پدیده‌ای که وجودش از خودش نباشد برای موجود شدن نیازمند پدیدآورنده‌ای است که خودش پدیده نبوده، بلکه وجودش از خودش است. (ص ۷) (۰/۷۵)

۲۱ دو دسته؛ دستهٔ اول موضوعاتی هستند که در محدودهٔ شناخت ما قرار می‌گیرند مانند: گیاهان، حیوانات، ستارگان و کهکشان‌ها. دستهٔ دوم موضوعاتی هستند که نامحدودند و ذهن ما گنجایش درک آن‌ها را ندارد، زیرا لازمهٔ شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است. (ص ۱۲) (۰/۷۵)

پاسخ آزمون (۲) - درس اول (۲)

۱ شما نیازمند به خداوند هستید و خداوند بی‌نیازِ ستوده است. (ص ۱۰) (۰/۵)

۲ زیرا خداوند حقیقتی نامحدود دارد، در نتیجه ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت آن احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی کند. (ص ۱۳) (۰/۲۵)

۳ ثمرهٔ درک نیازمندی به خدای بی‌نیاز (ص ۱۱) (۰/۲۵)

۴ غ، یک موجود فقط در صورتی به دیگری نیازمند نیست که خودش ذاتاً موجود باشد. (ص ۷) (۰/۲۵)

۵ غ، نیازمندی او بیشتر می‌شود. (ص ۱۰) (۰/۲۵)

۶ غ، پیامبر اسلام (ص) هم به خدا نیازمند است. (ص ۱۱) (۰/۲۵)

۷ غ، مخلوقات هم در مرحلهٔ بقا و هم در مرحلهٔ پیدایش نیازمند خداوند هستند. (ص ۹) (۰/۲۵)

۸ گزینهٔ (۱) (ص ۱۰) (۰/۲۵)

۹ گزینهٔ (۲) (ص ۹) (۰/۲۵)

۱۰ اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والاست. (ص ۱۲) (۰/۵)

۱۱ آن چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و سبب پیدایی و آشکار شدن چیزهای دیگر می‌شود. (ص ۱۱) (۰/۵)

۱۲ الف) ۳ ب) ۴ ج) ۱ د) ۲ (ص ۷ و ۱۲) (هر مورد ۰/۲۵)

۱۳ مصنوعات بشری به انسان فقط در مرحلهٔ پیدایش نیازمند هستند ولی مصنوعات الهی هم در مرحلهٔ پیدایش نیازمند به خدا هستند و هم در مرحلهٔ بقا (ص ۱۴) (۰/۵)

۱۴ ما را به این موضوع می‌رساند که موجودات جهان، هستی خود را مدیون خداوند هستند. (درس ۱ ص ۶) (۰/۵)

۱۵ نوعی از دیدن وجود دارد که نه تنها امکان‌پذیر است، بلکه از برترین هدف‌های زندگی است و هرکسی باید برای رسیدن به چنین دیدنی تلاش کند. این مرتبه، دیدن به وسیلهٔ قلب و ملاقات با خداست. (ص ۱۴) (۰/۵)

۱۶ آگاهی، سرچشمهٔ بندگی است. (ص ۱۰) (۰/۵)

۱۷ تمام موجودات وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او آشکار شده و پا به عرصهٔ هستی می‌گذارند. (ص ۱۱) (۰/۵)

۱۸ انسان‌های ناآگاه نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند بی‌توجّه‌اند، اما انسان‌های آگاه دائماً سایهٔ لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند و خود را نیازمند عنایات پیوستهٔ او می‌دانند. هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس کرده و عجز و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. (ص ۱۰) (۰/۷۵)

۱۹ زیرا لازمهٔ شناخت هر چیز احاطه و دسترسی به آن است. در واقع ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصوّر کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم. خداوند حقیقتی نامحدود دارد. در نتیجه ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند. (ص ۱۲) (۰/۷۵)

۲۰ هر پدیده‌ای که وجودش از خودش نباشد، برای موجود بودن نیازمند پدیدآورنده است که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد همان‌طور که چیزهایی که شیرین نیستند برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین است. یک موجود فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند نیست که خودش ذاتاً موجود باشد. در این صورت چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده ندارد و همواره بوده است و خواهد بود. (ص ۷) (۰/۷۵)

۲۱ هر موجودی در حدّ خودش تجلّی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند. (ص ۱۳) (۰/۷۵)

پاسخ آزمون (۱۴) - درس هفتم (۲)

۱ برخی افراد منافع و تجارتشان در گسترش و افراط در تمایلات مادی است و به دنبال حریص‌تر شدن مردم هستند. (ص ۸۶) (۰/۲۵)

۲ در مفاهیم دینی توصیه شده است که اگر کسی به هر علتی گناهی را انجام داد، نباید گناهش را برای دیگران بیان کند. (۰/۲۵) زیرا با اظهار گناه، زشتی آن در نظر او و دیگران از بین می‌رود و انجام گناه امری عادی جلوه می‌کند. (ص ۸۹) (۰/۲۵)

۳ گزینهٔ (۱) (ص ۹۰) (۰/۲۵)

۴ ص (ص ۸۸) (۰/۲۵)

۵ ص (ص ۸۷) (۰/۲۵)

۶ غ، فکر گناه، مجازات گناه را ندارد. (ص ۸۸) (۰/۲۵)

۷ غ، حریص شدن انسان نسبت به برخی امیال مانند میل جنسی نه به خاطر محدود کردن آن، بلکه به خاطر تحریک انسان‌ها توسط برخی رسانه‌ها، فیلم‌ها، پوشش نامناسب برخی افراد و ... است. (ص ۸۵) (۰/۲۵)

۸ گزینهٔ (۲) (ص ۸۳) (۰/۲۵)

۹ گزینهٔ (۳) (ص ۷۸) (۰/۲۵)

۱۰ گناهانی هستند که آثار سوء و زیان‌بار آن‌ها به مراتب از گناهان صغیره بیشتر است. (ص ۸۹) (۰/۵)

۱۱ خداوند این قوه را در انسان قرار داد تا در مواقع خطر از خود دفاع کند و با متجاوزان مقابله نماید. (ص ۸۵) (۰/۵)

۱۲ الف) ۲ ب) ۱ ج) ۴ د) ۵ (ص ۸۵، ۸۶ و ۸۷) (هر مورد ۰/۲۵)

۱۳ ایمان به خدا با اینکه کسی ادعای ایمان بکند، متفاوت است؛ ایمان به خدا یک امر قلبی است. ممکن است کسی به زبان بگوید خدا و دستورات او را قبول دارم، اما هنوز اعتقاد به خدا وارد قلبش نشده باشد. چنین کسی معمولاً از دستور خدا سرپیچی می‌کند و مرتکب گناه می‌شود. (ص ۸۷) (۰/۵)

۱۴ این امیال سر به طغیان برداشته و انسان مرتکب گناه می‌شود. (ص ۸۵ و ۸۴) (۰/۵)

۱۵ اگر کسی به هر علّتی گناهی انجام داد، نباید گناهش را برای دیگران تعریف کند. (ص ۸۹) (۰/۵)

۱۶ قوهٔ غضب (ص ۸۵) (۰/۵)

۱۷ گام بعد حرکت برای کسب کمالات و مدارج معنوی و انسانی است. (ص ۷۸) (۰/۵)

۱۸ گناه، بر وجدان انسان اثر می‌گذارد و شخص را از درون ناراحت می‌کند. حضرت علی (ع) می‌فرماید: «گاهی، یک لحظه گناه، اندوه طولانی به دنبال دارد.» اگر گناهکار، در همین مرحله توبه کند، خود را از اندوه درونی نجات داده است. اما اگر گناه را تکرار کند، برای راحت کردن وجدان خود، پیوسته دست به توجیه می‌زند تا بالاخره بر وجدان خود چیره شود و گناه را به آسانی انجام دهد. (ص ۹۰) (۰/۷۵)

۱۹ ۱) انسان مؤمن می‌داند که خداوند ناظر کارهای اوست. از این رو حیا می‌کند که در پیشگاه او مرتکب گناه شود. در صورتی که گناهی هم از او سر بزند از خداوند شرمنده می‌شود و توبه می‌کند. ۲) انسان مؤمن می‌داند که خداوند انسان را بیهوده نیافریده و نسبت به اعمال وی بی‌تفاوت نیست؛ در روز حساب، به نیکوکاران پاداش می‌دهد و بدکاران را مجازات می‌کند. توجه به این مسئله، باعث می‌شود فرد مؤمن سعی در دوری از گناه داشته باشد.

۳) انسان مؤمن در سرگردانی قرار ندارد. خداوند او را راهنمایی کرده و مشخص نموده که چه کارهایی گناه و حرام و چه کارهایی واجب است. او با اعتماد و اطمینان به دستورات الهی عمل می‌کند و به سوی سعادت و رستگاری پیش می‌رود. (ص ۸۶) (۰/۷۵)

۲۰ وقتی انسان مرتکب گناه می‌شود، علاوه بر آثار مستقیم گناه، توفیقی نیز از او سلب و دری از خیر به روی او بسته می‌شود. همین محرومیت چه بسا سرچشمهٔ محرومیت‌های بعدی می‌شود؛ مگر این که شخص پس از انجام گناه، قلباً پشیمان شود و با توبه به درگاه الهی بازگردد. (ص ۹۰) (۰/۷۵)

۲۱ قساوت قلب حالتی است که قلب انسان نسبت به حق تسلیم نیست، تا آن‌جا که نصیحت هیچ نصیحت‌کننده در او اثر نمی‌کند. این حالت با تکرار گناه پیدا می‌شود؛ یعنی قلب با تکرار گناه، به‌تدریج چنان سخت می‌شود که دیگر انجام هیچ گناهی او را ناراحت نمی‌کند. (ص ۹۰) (۰/۷۵)

پاسخ آزمون (۱۵) - نیم‌سال اول (۱)

۱ انسان در هستی خود نیازمند خداوند است (نیاز موجودات به خدا در پیدایش) و این نیاز همواره و در هر آن هست و هیچگاه قطع یا کم نمی‌شود (نیاز موجودات به خدا در بقا). خداوند هر لحظه اراده کند می‌تواند آن را از انسان بگیرد، پس انسان با تمام وجودش نیازمند خداست. (درس ۱ ص ۱۰) (۰/۵)

۲ این آیهٔ شریفه بیانگر توحید در مالکیّت است. بازتاب و نتیجهٔ توحید در مالکیّت، توحید در ولایت است. (درس ۲ ص ۱۹) (۰/۵)

۳ همانا خداوند پروردگار من و پروردگار شماست، پس او را عبادت کنید. این راه مستقیم است. (درس ۳ ص ۳۲) (۰/۵)

۴ حُسن فاعلی (درس ۴ ص ۴۴) (۰/۵)

۵ گزینهٔ (۱) (درس ۵ ص ۵۶ و ۵۷) (۰/۵)

۶ سنّت تأثیر اعمال انسان در زندگی او (درس ۶ ص ۷۶) (۰/۵)

۷ برخی افراد منافع و تجارتشان در گسترش و افراط در تمایلات مادی است و به دنبال حریص‌تر شدن مردم هستند. (درس ۷ ص ۸۶) (۰/۵)

۸ غ، هم زراعت و هم خودش را حاصل تدبیر خداوند می‌داند. (درس ۲ ص ۲۰) (۰/۲۵)

۹ غ، این نماز فاقد حُسن فاعلی است. (درس ۴ ص ۴۵) (۰/۲۵)

۱۰ غ، سنت‌های الهی شامل تمام پدیده‌ها می‌شود. (درس ۶ ص ۶۹) (۰/۲۵)

۱۱ غ، حریص شدن انسان نسبت به برخی امیال مانند میل جنسی نه به خاطر محدود کردن آن، بلکه به خاطر تحریک انسان‌ها توسط برخی رسانه‌ها، فیلم‌ها، پوشش نامناسب برخی افراد و ... است. (ص ۸۵) (۰/۲۵)

۱۲ گزینهٔ (۲) (درس ۲ ص ۲۲) (۰/۵)

۱۳ گزینهٔ (۱) (درس ۵ ص ۵۶) (۰/۵)

۱۴ گزینهٔ (۲) (درس ۴ ص ۴۸) (۰/۵)

۱۵ اعتقاد به این که علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگران هم مالک بخشی از جهان هستند. (درس ۲ ص ۲۱) (۰/۵)

۱۶ یعنی اینکه سلسلهٔ علّت‌ها و معلول‌ها تا بی‌نهایت ادامه یابد و به علّتی نخستین ختم نشود و این مطلب از نظر عقلی محال است. (درس ۱ ص ۸) (۰/۵)

۱۷ الف) ۲ ب) ۴ ج) ۱ د) ۳ (درس ۶ ص ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۳ و ۷۴) (هر مورد ۰/۲۵)

۱۸ الف) سنت امداد عام الهی ب) کسی که فقط دنیا را انتخاب کرده است و برای آن تلاش می‌کند، همان را به‌دست می‌آورد. البته اینان عواقب زیان‌بار تصمیم غلط خود را در آخرت مشاهده خواهند کرد. بنابراین روی آوردن دنیا و لذات دنیوی به انسان‌های گناهکار نشانهٔ لطف خداوند به آن‌ها نیست. اینان در آخرت جز آتش دوزخ ندارند. *(درس ۶ ص ۷۲)* (۱)

۱۹ اگر قدم پیش بگذارد و با عزم و تصمیم قوی حرکت کند. *(درس ۱ ص ۱۲)* (۰/۵)

۲۰ زیرا با اظهار گناه، زشتی آن در نظر او و دیگران از بین می‌رود و انجام گناه امری عادی جلوه می‌کند. *(درس ۷ ص ۸۹)* (۰/۵)

۲۱ به این علّت که آن‌ها جهان خلقت را ملک خود تلقّی می‌کنند. *(درس ۳ ص ۳۵)* (۰/۵)

۲۲ سبب تنفّر برخی از مردم جهان از دین اسلام شد. *(درس ۲ ص ۲۴)* (۰/۵)

۲۳ خالص کردن و پاک کردن یک چیز از غیر آن است. *(درس ۴ ص ۴۴)* (۰/۵)

۲۴ تا اخلاص مردم را بیازماید. *(درس ۴ ص ۴۸)* (۰/۵)

۲۵ علم الهی *(درس ۵ ص ۵۸)* (۰/۵)

۲۶ این قانونمندی فقط اختصاص به پدیده‌های طبیعی ندارد و زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها را هم دربرمی‌گیرد. *(درس ۶ ص ۶۹)* (۰/۵)

۲۷ زیرا لازمهٔ شناخت هر چیز احاطه و دسترسی به آن است. در واقع ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم. خداوند حقیقتی نامحدود دارد. در نتیجه ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند. *(درس ۱ ص ۱۲)* (۱)

۲۸ وقتی موجب شرک است که این توانایی را از خود آنان و مستقل از خدا بدانیم. (۰/۵) اگر این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را به درخواست اولیا از خداوند و به اذن خدا بدانیم عین توحید است و از این جهت مانند اثر شفابخشی داروست که خداوند به آنان بخشیده است. (۰/۵) *(درس ۲ ص ۲۳)*

۲۹ برای یک انسان موحّد جهان معنای خاص خود را دارد و از نظر او هیچ حادثه‌ای در عالم بی‌حکمت نیست گرچه حکمت آن را نداند. از همین رو موحد واقعی انسانی امیدوار است. در مقابل سختی‌ها و مشکلات صبور و استوار است و آن‌ها را زمینهٔ موفقیت آینده‌اش قرار می‌دهد. باور دارد که دشواری‌های زندگی نشانهٔ بی‌مهری خداوند نیست بلکه بستری برای رشد و شکوفایی است. انسان موحّد چون زندگی خود را بر اساس رضایت خداوند تنظیم کرده است و پیرو فرمان‌های اوست شخصیتی ثابت و پایدار دارد و برخوردار از آرامش روحی است. چنین فردی موجودات جهان را مخلوق خدا می‌بیند و می‌داند که خداوند او را در برابرشان مسئول قرار داده است. (ذکر ۳ مورد کافی است) (هر مورد ۰/۵) *(درس ۳ ص ۳۲ و ۳۳)*

۳۰ یکی از تقدیرات الهی برای انسان این است که او دارای اختیار باشد. همانطور که به آب ویژگی مایع بودن را داده است به انسان نیز ویژگی مختاربودن را عطا کرده است. (۰/۵) به تعبیر دیگر خداوند این‌گونه خواسته است که انسان کارهایش را با اختیار انجام دهد و کسی نمی‌تواند از اختیار که ویژگی ذاتی اوست فرار کند. (۰/۵) حتی اگر بخواهد فرار کند باز هم این یک کار اختیاری خواهد بود چون چنین کاری را با خواست و اراده خود انجام می‌دهد. (۰/۵) *(درس ۵ ص ۶۰)*

۳۱ خداوند برای انسانی که به دام گناه می‌افتد، شرایطی را فراهم می‌کند که بتواند توبه کند و از گناه دوری نماید؛ حتی اگر بارها گناه کرد و توبه نمود، باز هم خداوند از گناه او می‌گذرد. (۰/۵) اما اگر کسانی چنان در گناه و باطل پیش روند که از کار خود خرسند باشند و با حق دشمنی و لجاجت ورزند، خداوند به آن‌ها فرصتی می‌دهد و بر امکانات و نعمت‌های آنان می‌افزاید و آن‌ها این فرصت‌ها و نعمت‌ها را وسیلهٔ غوطه‌ور شدن در گناهان قرار می‌دهند. (۰/۵) درحقیقت، مهلت‌ها و نعمت‌ها، با اختیار و ارادهٔ خودشان به صورت بلای الهی جلوه‌گر شده و باعث می‌شود که بار گناهان آنان هر روز سنگین و سنگین‌تر شود و به تدریج به سوی هلاکت ابدی نزدیک‌تر شوند. (۰/۵) این سنت که از جمله سنت‌های حاکم بر زندگی معاندان و غرق‌شدگان در گناه است، سنت املاء و استدراج نام دارد. (۰/۵) *(درس ۶ ص ۷۴)*

پاسخ آزمون (۱۶) - نیم‌سال اول (۲)

۱ چون موجودات برای لحظه لحظهٔ وجود خود محتاج و نیازمند خدا هستند. زیرا خداوند غنی و بی‌نیاز است به همین دلیل موجودات همواره از خداوند درخواست دارند. *(درس ۱ ص ۱۰)* (۰/۵)

۲ این آیه اشاره به توحید در خالقیّت دارد. نتیجه و بازتاب و فرجام توحید در خالقیت، توحید در مالکیّت است. *(درس ۲ ص ۱۹)* (۰/۵)

۳ پیامبر(ص) وکیل، مدافع و ضامن چنین شخصی نخواهد بود. *(درس ۳ ص ۳۳)* (۰/۵)

۴ بگو شما را فقط یک موعظه می‌کنم، اینکه به صورت گروهی و فردی برای خدا قیام کنید. *(درس ۴ ص ۴۳)* (۰/۵)

۵ تفکّر و تصمیم *(درس ۵ ص ۵۷)* (۰/۵)

۶ سنّت سبقت رحمت بر غضب الهی *(درس ۶ ص ۶۸ و ۷۳)* (۰/۵)

۷ به جایی می‌رسد که همین ایمان ضعیف را هم از دست می‌دهد و همهٔ حقایق، حتی خدا را انکار می‌کند. *(درس ۷ ص ۸۷)* (۰/۵)

۸ ص *(درس ۱ ص ۷)* (۰/۲۵)

۹ غ، ممکن است انسان موحّد حکمت آن را نداند. *(درس ۳ ص ۳۲)* (۰/۲۵)

۱۰ ص *(درس ۵ ص ۵۹)* (۰/۲۵)

۱۱ ص *(درس ۷ ص ۸۸)* (۰/۲۵)

۱۲ گزینهٔ (۲) *(درس ۵ ص ۵۶)* (۰/۵)

۱۳ گزینهٔ (۲) *(درس ۴ ص ۴۹)* (۰/۵)

۱۴ گزینهٔ (۲) *(درس ۳ ص ۳۴)* (۰/۵)

۱۵ موضوعاتی که ذهن ما گنجایش درک آن را دارد. *(درس ۱ ص ۱۲)* (۰/۵)

۱۶ ریا در مقابل اخلاص قرار می‌گیرد و عملی است که دارای حُسن فعلی باشد، اما حُسن فاعلی نداشته باشد. *(درس ۴ ص ۴۵)* (۰/۵)

۱۷ الف) ۲ ب) ۳ ج) ۱ د) ۵ *(درس ۴ ص ۴۶، ۴۷، ۴۸ و ۴۹)* (هر مورد ۰/۲۵)

۱۸ الف) با دیدن مناظر طبیعت، معرفت و شناخت ما نسبت به خدا بیشتر می‌شود (یکی از راه‌های شناخت خدا، آشنایی با نشانه‌های الهی است) و یکی از راه‌های تقویت اخلاص افزایش معرفت و شناخت نسبت به خداست. پس خوب است ساعاتی را در روز صرف تفکّر در آیات و نشانه‌های الهی بکنیم. (۰/۵)
ب) «راز و نیاز با خداوند و کمک خواستن از او» یا «دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات» (نوشتن یک مورد کافی است.) (۰/۵) *(درس ۴ ص ۴۶ و ۴۷)*

۱۹ هم در مرحلهٔ پیدایش و هم در مرحلهٔ بقا *(درس ۱ ص ۱۰)* (۰/۵)

۲۰ ۱) کوچک شمردن گناه ۲) افتخار کردن به گناه ۳) شادمانی کردن بر گناه ۴) اصرار بر گناه (ذکر دو مورد کافی است) *(درس ۷ ص ۸۸ و ۸۹)* (۰/۵)

۲۱ جایی برای خلوت انس با خدا و درک معنویت نیایش با پروردگار باقی نمی‌ماند. *(درس ۳ ص ۳۷)* (۰/۵)

۲۲ خداوند نور هستی است یعنی تمام موجودات وجود خود را از او می‌گیرند. *(درس ۱ ص ۱۱)* (۰/۵)